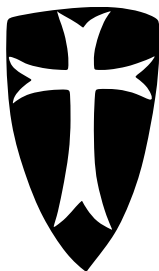

JP KOSKINEN

TAIVAAN
VARTIJAT

RISTIRETKI IV

LIKE

JP Koskiselta on aiemmin ilmestynyt seuraavat romaanit

Like Kustannuksen julkaisemana:

Nouseva kuu – Ristiretki III (2023)

Seitsemäs tempeliherra – Ristiretki II (2022)

Ristin ja raudan tie – Ristiretki I (2022)

Haukansilmä (2021)

Hukkuva maa (2020)

Tulisiipi (2019)

Helppoa rahaa (2018)

Kannibaalien keittokirja (2017)

Kiitokset Suomen Kulttuurirahastolle,
joka on tukenut tämän kirjan kirjoittamista.

© JP Koskinen & Like Kustannus /
Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

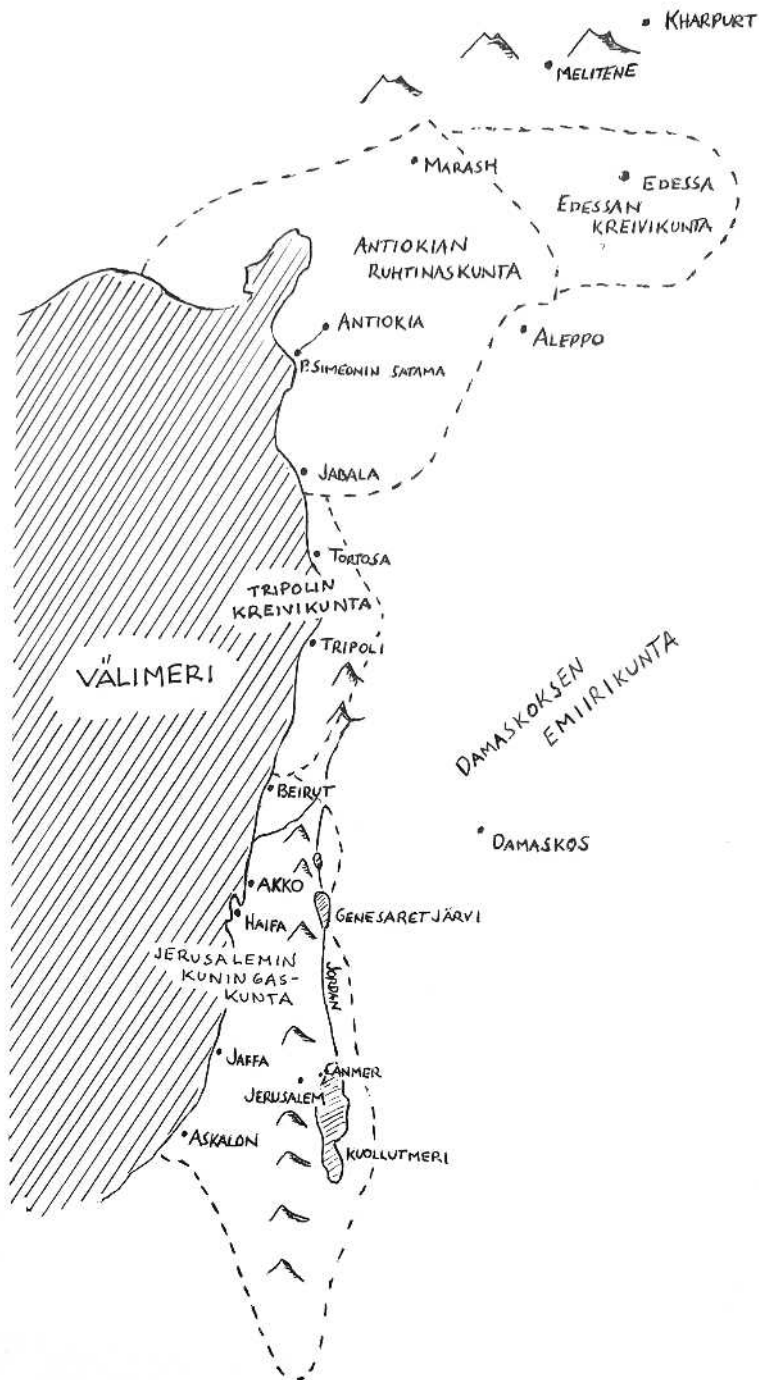
ISBN 978-951-1-46947-6

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

*”Frankit olivat jo lähteneet liikkeelle Tyyroksesta
ja yllättäneet musulmaanit eräässä solassa,
missä he kävivät heitä vastaan niin
kauhistuttavan taistelun, että lastenkin tukka
sen kuulemisesta harmaantuisi.”*

IBN AL-ATHIR

I OSA

1. LUKU

Armon vuonna 1187 minä ja Vincent näimme lopultakin Tyyrokseen muurien siintävän edessämme. Matkaa en halunnut muistella, sillä vain määränpäällä oli merkitystä.

Tyyrokseen edustalla lojui hiiltyneitä telttakeppejä, sontakasoja ja kuolleiden hevosten mätäneviä raatoja. Mereltä puhaltava tuuli hajotti löyhkän niin, ettei se saanut kaikkeen tottuneita hevosiamme pärskyttämään edes sieraimiaan. Saladin oli sotajoukkoineen kyllästynyt hyödyttömään piiritykseen ja lähtenyt itään valloittamaan kaupunkia, joiden hallitsijat olivat kuolleet tai jääneet vangiksi Hattinin taistelussa. Vaikka Saladinin jälkeensä jättämät joukot piirittivät yhä kaupunkia, he olivat siirtäneet leiriään kauemmas ja tarjonheet meille mahdollisuuden murtautua piiritysrenkaan lävitse.

Jouduimme kaupungin porteilla karjumaan Vincentin kanssa äänemme käheiksi ennen kuin meidät päästettiin muurien suojiin. Matkakumppanini oli haukkana porttivahdin kimpussa, sillä vaikka Vincent oli pienikokoinen, hän oli sitäkin tulisempi.

– Oletko sokea vai tyhmä? Etkö näe, että olemme temppeliherroja? Kuinka iso punainen risti viitassa pitäisi olla, että erottaisit sen noilla tihrusilmilläsi? Seurassani on Albert Canmore, hänen isoisänsä oli perustamassa temppeliherroja. Kristuksen tähden, ei ole ihme, että Jerusalemin kuningaskunta luhistuu, kun sen paronien palveluksessa on kaltaisiasi toloja!

Vincentin puhe ei tehnyt porttivahtiin mitään vaikutusta. Hän katseli meitä suu mutrussa ja sylkäisi olkansa yli.

– Minun herrani Conrad de Montferrat sentään onnistui torjumaan Saladinin hyökkäyksen. Mitä temppelikerhoihin tulee, heitä ei enää ole, sillä Hattinin taistelun jälkeen Saladin teloitti joka ikisen eloonjääneen ritarin ja suurmestari Gerardin hän otti vangiksi. Jerusalemin on vallattu, joten temppeliritareiden päämaja on muslimien käsissä. Olette varmasti varastaneet viittanne ja Jumala kirotkoon teidät siitä hyvästä.

Porttivahdin sanat saivat Vincentin jo hamuilemaan miekkaansa mutta tartuin hänen käsivarteensa.

– Olemme temppelikerhoja ja heitä on varmasti yhä myös Tyyroksessa, kuten hyvin itsekin tiedät. Paljon pahaa on tapahtunut, mutta sille emme voi enää mitään. Vaikka Salomonin temppeli on menetetty, se vallataan vielä takaisin. Vie siis meidät herrasi luo, jotta voimme puhua hänen kanssaan tulevasta ja unohtaa menneet.

Porttivahti mulkoili meitä epäluuloisena ja hänen katseensa pysähtyi kuormahevoseemme, jonka kupeille oli sidottu nahkasäkkejä ja kaksi puulaatikkoa. Veritahrat olivat kuivuneet ruskeiksi ja oli vaikea sanoa, minkä värinen hevonen oikeasti oli.

– Markiisilla on paljon ystäviä mutta vielä enemmän vihaimiehiä. Mitä kuljettatte mukanne laatikoissa? Miksi kuormahevonen on veriroiskeiden peitossa?

Vilkaisin olkani ylitse ja kumarruin porttivahdin puoleen.

– Siksi, ystävä hyvä, että myös muslimit halusivat nähdä, mitä olemme pelastaneet Salomonin temppelistä. Ikävä kyllä emme voineet sitä heille paljastaa.

Hymyilin niin kauniisti kuin osasin, mutta se ei suinkaan ilahduttanut porttivahtia. Hän nieleskeli ja pyyhkäisi otsalleen kihonneet hikipisarot hihaansa. Muutaman hetken mietittyään

hän karjui apulaisilleen ja pian löytyi saattomies, joka lähti johdattamaan meitä kohti markiisin palatsia.

Kaupunki oli täynnä pakolaisia, jotka olivat hakeneet turvaa Tyyroksen vankkojen muurien sisäpuolelta. Jerusalemin valloituksen jälkeen Saladin oli kukistanut kaupungin toisensa jälkeen eikä häntä näyttänyt pysäyttävän mikään. Pisalaiset ja genoovalaiset kauppiaat olivat kadonneet Jerusalemistä hyvissä ajoin ennen kaupungin valtausta ja kuin ihmeen kaupalla he olivat ilmestyneet tänne. Kaduilla vaelsi paljon maatyöläisiä, jotka riepuihin kääriytyneinä anoivat almua Herran nimeen. Partaiset ritarit ratsastivat kaduilla laihtuneilla hevosillaan ja torilla kaupattiin yhä rengaspaitoja, miekkoja ja kolhuisia kilpiä, jotka arvatenkin oli hankittu Hattinin taistelukentältä yön pimeinä tunteina. Maailmassa ei ollut niin hirveää onnettomuutta, etteivätkö kauppiaat ja ruumiinryöstäjät olisi hyötyneet siitä.

– Jos kristikunnan toivo lepää näissä ihmisissä, loppu on totisesti lähellä, Vincent sanoi, kun lähdimme kipuamaan kohti linoitusta.

– Ei koiraa ole karvoihin katsominen. Isäni kuoli pudotessaan juovuspäissään portaista, mutta hän oli pyhä mies. Hänen neuvostaan setäni Joscelin kätki jo hyvissä ajoin temppeleiherrain parhaat aarteet.

– Olen kuullut, että isäsi näki näkyjä ja osasi ennustaa. Pitääkö se paikkaansa?

– Jumalan tiet ovat tutkimattomat. Temppeleiherrain kanslerina en voi kuitenkaan vedota ennustuksiin vaan kylmään järkeen. Toivottavasti markiisi kuuntelee mieluummin hyviä neuvoja kuin houreita. Muutoin voit sepittää hänelle balladin ja laulaa vaikkapa Jerusalemin tuhosta.

– Sen voisin tehdä muutoinkin, Vincent innostui.

Ystävänä osasi soittaa luuttua ja laulaa melko hyvin, joten leiri-

nuotioilla hänestä oli ollut monina iltoina paljon iloa. Temppeleiherrain ei tosin sopinut laulaa, mutta Vincent ei lopulta ollut lintu eikä kala, joten häntä eivät sitoneet sopimukset mihinkään suuntaan.

Markiisi Conrad de Montferrat oli valinnut hallintopaikakseen kaupungin sydämessä sijaitsevan Tyyroksen vanhan linnoituksen. Tornia ympäröivän muurin portti oli nyt auki, mutta hädän hetkellä sekin suljettaisiin. Kaupungin muurien sisäpuolelle pääseminen oli yksi asia, mutta kaupungin linnoituksen valloittaminen kokonaan toinen.

Jätimme väsyneet ratsumme tallipojan huomaan. Pienen neuvottelun jälkeen sain palvelijat kantamaan matkatavaramme ja seuraamaan meitä markiisin saliin. He jättivät puuarkut ja säkit heti ovenpieleen pilarin juurelle ja painuivat matkoihinsa. Markiisi seisoj tukevan puupöydän takana ja kuunteli pää painuksissa miestä, joka puhui niin kiivaasti, että sanoja tuskin erotti toisistaan. Kun kävelimme lähemmäs, markiisi taputti puhujaa olkapäähän ja tämä älysi sulkea suunsa.

– Mitä näenkään! Kaksi temppeleiherraa, joilla molemmilla on pää paikoillaan. Kun Saladin piiritti tätä ihastuttavaa kaupunkia, hän lähetti minulle viestin, jossa vannoi tappaneensa kaikki temppeleiherrat, Conrad sanoi.

– Saladin on voittanut muutaman taistelun, mutta sotaa hän ei ole voittanut. Olen Albert Canmore, temppeleiherrain varainhoitaja. Virallista äänestystä ei ole suoritettu, koska suurmestari Ridefort on vangittuna, mutta setäni Joscelin vannotti ennen kuolemaansa minua hoitamaan tätä virkaa. Ystäväni Vincent on liittynyt veljeskuntaan juuri kuukausi sitten, joten temppeleiherrat eivät katoa maan päältä, vaikka Saladin saattaa niin kuvitellakin.

Conrad hieroi leukaansa, rullasi pöydälle levitetyn pergamentin kokoon ja ojensi sen seuralaiselleen. Tämä työnsi rullan kainaloonsa ja harppoi viitta liehuen ulos salista.

– En tiedä, pitäisikö minun ilahtua vai suuttua, kun marssit puheilleni nenä pystyssä. Tiedän kyllä, että temppeleiherrat ja hospitaalit ovat ritareista parhaimpia, mutta minua kiinnostaa vain lopputulos. Hävisitte Hattinin taistelun ja kuningas Guy de Lusignan menetti Jerusalemin kuningaskunnan sotajoukot. Jerusalem on kukistettu. Samoin on menetetty Nasaret, Sidon, Akko, Askalon ja Beirut. Luoja yksin tietää, kuinka moni kaupunki vielä joutuu Saladinin käsiin. Minä pelastin Tyyroksen ja aion pitää huolen, ettei sitä valtaa kukaan. Ei Saladin eikä temppeleiherrat, Conrad sanoi.

– En ole kiistämässä oikeuttasi Tyyroksen kaupunkiin. Mutta Jumalan silmissä Tyyros on kuin hiekanjyvä mahtavan Jerusalemin rinnalla. Ilman Jerusalemia kuningaskunta on vain tyhjä kassakirstu.

Conrad naurahti ja levitteli käsiään.

– Olen kanssasi samaa mieltä. Mutta Jerusalemin puolustaminen olisi ollut tuhannesti helpompaa kuin sen valloittaminen on nyt. Kun kuningas ei onnistunut yhdessä, hän ei taatusti onnistu toisessakaan.

– Se on ikävä kyllä totta, arvon markiisi. Mutta koska meidän on toteltava Jumalaa, jää meille vain yksi mahdollisuus. Jerusalem on vallattava takaisin.

Sanani saivat Conradin kurtistamaan otsaansa ja hieromaan nenänpäätänsä. Ehkä hän ei ollut heti ymmärtänyt ajatustani tai sitten hän vain ovelana miehenä mietti hetken, mitä saattoi sanoa ääneen.

– En tunne sinua sen paremmin, Albert Canmore, mutta jostain syystä luotan sinuun. Ehkä se johtuu siitä, että tätisi Elvira tunnetaan Tyyroksessa yhä, asuihan hän täällä pitkään, vaikka hoitaakin nykyisin kuningas Balduinin hautaa Jerusalemissa. Joten tuskinpa se on synti, kun sanon ajatukseni sinulle ääneen.

Jos meillä on kuningas, joka ei kykene valtaamaan Jerusalemia takaisin, on meidän vaihdettava kuningasta.

- Jumala tahtoo niin, arvon markiisi, sanoin.
- Jumala tahtoo niin, Vincent säesti.

2. LUKU

Setäni Joscelin oli opettanut minulle, että maailmaa oli helpompi ymmärtää, jos järjesteli asiat omille paikoilleen. Kun viljat olivat viljojen laarissa, vesiruukut varastohuoneissa, miekat dormitorion eteisessä ja hevoset tallissa, elämä sai kauniin ja selvän muodon.

Hattinin taistelu ja Jerusalemin valloitus olivat sekoittaneet monia Jerusalemin kuningaskunnan asioita. Helpointa oli listata kuolleet ja vangitut paronit, ritarit ja linnanherrat. Toledon veljeskunnan lähettämille puhtaille paperiarkeille syntyi hiljalleen nimilista, johon lisäsin myös setäni Raimondin ja veljieni Hugon ja Fulkin nimet. Joulu vietettäisiin monessa linnassa ankeissa tunnelmissa, jos vangittujen lunnaita ei saataisi maksettua muutaman viikon aikana. Kuolleita ei raha enää pelastanut, heidän sielunsa oli Kristuksen huomassa.

Piirsin paperille kartan, johon merkitsin Saladinin valloittamat kaupungit ja suurimmat linnat. Jerusalemin kuningaskunta oli kutistunut melkein olemattomiin ja pohjoisessa Bohemond III:n hallitsema Antiokian ruhtinaskunta oli yksinäinen saari muslimien meressä. Tyyros ei ollut edes saari, se oli tahra Väli-meren rannalla. Montferratin markiisi oli onnistunut mahdottomassa torjuessaan Saladinin hyökkäyksen. Conrad oli tarjonnut turvapaikan kaikille ylimyksille, joiden kaupungit ja valtakunnat olivat mennyttä ja siten pitänyt toivonkipinää elossa.

Laskin sulkakynän pöydälle ja katselin ulos huoneeni ikkunasta. Kaukana näkyi satama, jossa laivat valmistautuivat talveen. Merelle ei ollut pian enää asiaa ja apujoukkoja oli turha odottaa ennen kevättä. Toisaalta Saladininkin voimat alkoivat olla koetuksella, sillä jokainen sotajoukko tarvitsi suunnattomat määrät ruokaa ja palkkarahoja. Juuri rahan takia kuningas Guy oli vienyt joukkonsa taisteluun Jerusalemin muurien suojista. Hän oli saanut Englannin kuningas Henrik II:n suuren rahalahjoituksen, jonka hän oli tuhlanut palkkaamalla apujoukkoja. Jos hän ei olisi vienyt palkkasotureitaan taisteluun vaan olisi pysynyt aloillaan, rahat olisivat valuneet hukkaan. Kuten setäni sanoi, maailmaa ymmärsi paremmin, jos tiesi rahan liikkeet.

Mielessäni oli hahmottumassa hieno ajatus, kuinka Jerusalemin kuningaskunnan saattoi vielä pelastaa silkalla rahalla, kun joku kolkutti oveen ja rynnisti sisään lupaa kysymättä.

– Täälläkö istut tuhrimassa mustetta pergamentteihin? Valta-kuntia ei voiteta sulkakynällä, se on varma, Vincent sanoi.

– Ystävä hyvä, sulkakynällä on voitettu paljon enemmän kuin miekalla. Mutta jos haluaa menestyä, pitää osata käyttää kumpaakin. Joko olet kirjoittanut balladin Jerusalemin häviöstä?

– Se on pian valmis. Olen sommitellut sen niin, että syyllinen katastrofiin vaihtuu aina sen mukaan, kenen hovissa laulua laulan. Conrad kuulee mieluusti version, jossa kuningas Guy on kaiken pahan alku ja juuri. Sinulle laulan tietysti balladin, jossa hospitaaliveljien suurmestarin typeryyks johti myös temppeliherat turmioon.

– Säästä värssysi muiden korville. Sinulla oli varmasti jotakin tähdellisempääkin asiaa, kun rynnistät tänne naama punaisena ja tukka pystyssä.

Vincent pyyhkäisi kiharoitaan ja kumartui puoleeni.

– Totisesti onkin. Kai tiesit, että Toronin Humphrey jäi Saladinin vangiksi Hattinissa, kuten niin moni muukin herttua, kreivi ja paroni?

– Olen listannut hänet vankien joukkoon, sanoin ja näytin paperia Vincentille.

– Mainiota. Kuten hyvin tiedät, Humphreyn vaimo on Isabella, kuningas Guyn vaimon Sibyllan sisko.

– Tietysti tiedän. Minun tehtäväni on tietää kaikki, jotta voin palvella Jumalaa ja temppeleherroja parhaani mukaan. Kerrotko seuraavaksi, että Saladin on Jerusalemin valtiassaan ja Henrik II Englannin kuningas?

– Ei ole mitään syytä kiihtyä, ystävä hyvä. En voi tietää, mitä sinä tiedät etkä sinä voi tietää, mitä minä tiedän sinun tietävän. Tulin vain ilmoittamaan arvoisalle kanslerille, että Isabella on saapunut tapaamaan sinua.

Vincentin sanat saivat sydämeni jättämään lyönnin väliin. Veljeni Hugo oli rakastanut Sibyllaa, mutta avioliitto oli kaatunut omaan mahdollomuuteensa. En tiennyt, oliko Sibylla puhunut asiasta sisarelleen. Ehkä Isabella tiesi, että jos kohtalon pyörä olisi pyörinyt toisin, olisin saattanut olla Jerusalemin kuninkaan veli.

– Otan tietenkin hänet vastaan. Luultavasti hän anoo temppeleherroilta lainaa, jotta voisi lunastaa miehensä vapaaksi.

– Luulenpa, ettei edes temppeleherrojen koko omaisuus riittäisi lunastamaan kaikkia vangittuja herroja vapaiksi, Vincent naurahti.

– Älä aliarvioi valtaamme. Olemme lainanneet rahoja niin paljon, että velkakirjojen vaihdon, myynnin ja panttaamisen kautta luultavasti myös Saladin on meille velkaa.

Vincent teki ristinmerkin ja puisteli päätään.

– Tuosta en halua kuulla enempää. Saatan Isabellan luoksesi ja jään oven taakse vahtimaan, ettette tee mitään sopimatonta.

En ehtinyt torua Vincentiä hänen typeristä puheistaan, sillä hän kiiruhti jo takaisin käytävään. Laitoin paperini syrjään ja varmistin, etten ollut tuhrinut musteella tunikaani. Minusta tuntui, että Tyyrokseen saavuttuani olin sohaissut mehiläispesää ja oli vain ajan kysymys, milloin saisin nahkaani ensimmäiset pistot. Kun ovi aukesi ja Isabella astui huoneeseeni, olin jo kovettanut mieleni ja valmistautunut ikäviin uutisiin.

Edessäni seisoj nainen, jonka mustat hiukset olivat pitkät ja kiharat, kasvot aavistuksen kalpeat, nenä kapea ja silmät suuret. Silkkiviitta oli kauniisti kirjailtu ja niin kevyt, että pieninkin tuulenvire sai sen liepeet heilahtamaan. Isabella oli hiukan Vincentiä pidempi mutta huomattavasti kauniimpi.

– Oletko Albert Canmore, temppeliherrain kansleri?

– Olen. Voit puhu minulle kuten veljellesi, sillä temppeliherrana en kumarrakaan maallista valtaa vaan palvelen ainoastaan Jumalaa. Sen tähden kutsun sinua vain Isabellaksi, vaikka oletkin miehesi vankeuden tähden Toronin valtiatar.

Isabella hymyili ja heristi minulle sormeaan kuin olisi nuhdellut minua.

– Tiesin kyllä, että temppeliherrat ovat pöyhkeitä, mutta annan sen sinulle anteeksi. Se, joka on voiman oikealla puolella, on aina oikeassa. Sisareni Sibylla kertoi minulle veljestäsi Hugosta, joten olemme tavallaan jo tuttuja.

– Tätini Elvira hoiti kuningas Balduinia monen vuoden ajan, joten meillä on paljon yhteistä historiaa.

Balduinin mainitseminen sai hymyn katoamaan Isabellan kasvoilta. Vaikka Balduin oli kuollut spitaaliin, hän oli ollut Jerusalemin kuninkaista urhein ja viisain.

– Ei puhuta onnettomasta veljestäni. Sen sijaan olen kuulul paljon tarinoita Canmoren suvusta. Isoisäsi oli perustamassa temppeliherroja ja hänen isänsä oli ensimmäisten joukossa val-

loittamassa Jerusalemia. Olen kuullut myös huhun, että suvulasi on laillinen oikeus Skotlannin kruunuun. Tietääkseni tuo kuningaskunta on jossakin pohjoisessa samalla saarella kuin Englannin kuningaskunta.

En ollut erityisen ilahtunut Isabellan tiedoista mutta pidin ilmeeni kurissa.

– Ihmiset puhuvat kaikenlaista. Isoisäni isä saapui Pyhään maahan melkein sata vuotta sitten, joten Jerusalemin kuningaskunta on kotimme. Siksi puhuisin mieluummin tästä päivästä kuin hämärästä menneisyydestä.

Isabella vilkaisi olkansa ylitse ja astui hiukan lähemmäs.

– Juuri siitä olen tullut puhumaan. Siskoni puoliso, kuningas Guy, on Saladinin vankina samoin kuin oma puolisoni Humphrey. Kuningaskunta on vailla kuningasta. Temppeleiherrana tiedät, että hevonen vailla ratsastajaa säntäilee päättömästi minne sattuu.

– Olet oikeassa. Myös temppeleiherrain suurmestari Ridefort on Saladinin vanki. Siksi meidän on mietittävä tarkasti, mitä teemme tai jätämme tekemättä. Arvatenkin olet tullut pyytämään minulta lainaa lunastaaksesi miehesi vapaaksi. Mutta tiedät varmaan sen, etteivät temppeleiherrat koskaan maksa lunnaita vangituista jäsenistään.

Isabella käveli ohitseni ikkunan ääreen ja katseli alas kaupunkiin. Hän näytti miettivän jotakin.

– Temppeleiherrat eivät maksa lunnaita veljeskuntansa jäsenistä, mutta Humphrey ei ole temppeleiherra. Tiedät hyvin, ettei kuningas Guy ole enää suosiossa. Ehkä on kaikille parasta, että Humphrey lunastetaan vapaaksi ja hänet äänestetään hoitamaan kuninkaan virkaa siksi aikaa, kun Guy on vankeudessa. Rakkaalla miehelläni on laillinen oikeus toimia sijaishallitsijana, Isabella sanoi.

– Ehdotuksesi on järkevä ja sille tosiaan on myös lailliset perusteet, koska isäsi oli Jerusalemin kuningas. Jos Humphrey toimisi

varakuninkaana, voisi hyvinkin käydä niin, ettei kukaan maksaisi Guyn lunnaita tai hänelle sattuisi jokin ikävä onnettomuus. Mutta jos en aivan väärin muista, miehesi kieltäytyi kruunusta, kun Balduin Spitaalinen kuoli. Olin itse paikalla setäni Raimondin kanssa ja näkemäni perusteella en usko, että Humphrey tahtoo nousta hallitsijaksi.

Isabella kääntyi puoleeni ja näin hänen ilmeestään, etteivät sanani olleet hänelle mieluisia.

– Tilanteet muuttuvat. Jos Guy todellakin sattuisi kuolemaan, Humphrey alistuisi kohtaloonsa. Eikä varakuninkaan kruunu ole niin painava, etteikö rakas puolisoni jaksaisi kantaa sitä. Ilman hallitsijaa Jerusalemin kuningaskunta on mennyttä. Saladin murtaa sen kaupunki kaupungilta kuin taittaisi palasia kuivasta leivästä.

– Taisteluiden voittaminen on helppoa mutta sodan voittaminen paljon vaikeampaa. Sitä me voimme todistaa omin silmin, sillä markiisi Montferrat on pystynyt puolustamaan Tyyrosta menestyksekkäästi ilman kovinkaan suurta armeijaa.

– Conrad on ovela, sitä en kiellä. Hän voi pitää Tyyroksen maailman loppuun saakka, mutta hänen mahtinsa katoaa tämän kaupungin muurien ulkopuolella. Ja miksi hän taistelisi kuningaskunnan puolesta? Hän ei ole syntynyt täällä, kuten sinä ja minä. Tämä ei ole hänen kotinsa.

Isabella sipaisi viittani lievettä ja katsoi minua tummilla silmillään. Kaikki, mitä hän sanoi, oli totta ja olisin tahtonut myöntää sen hänelle. Levottomuus sai ihoni kihelmöimään aivan kuin ihokkaani alla olisi ollut kirppuja.

– Tempeliherrana taistelen Jumalan puolesta. Kuningaskunnan etu on minun etuni, ja tavoitteemme on valloittaa Jerusalem takaisin. Jos pyydät lainaa miehesi lunnasrahoja varten, voin sen sinulle myöntää. Mitä sitten tapahtuu, sen tietää vain yksin Luoja.

Vastaukseni ei taaskaan miellyttänyt Isabellaa ja hän nyrpisti nenäänsä. Toronin valtiatar katseli minua hetken ja puisteli päätään.

– Ei, en tarvitse lainaa. Minulla on kyllä riittävästi rahaa. Mutta jos sinä haluat vallata takaisin temppeleiherrain päämajan ja palata Jerusalemiin, tarvitset avuksesi kunnan kuninkaan. Saladin palaa pian takaisin ja voit olla varma, että myös Tyyros vallataan ja sinun pääsi ripustetaan muurin harjalle.

Hymyilin kauniisti ja viittasin kädelläni kohti ovea.

– Olen saapunut Tyyrokseen puolustamaan Jerusalemin kuningaskuntaa ja sen teen omasta edustani piittaamatta. Kiitän sinua luottamuksesta ja kätken sanasi sydämeeni. Voit luottaa minuun. Jos sinulla on minulle asiaa, voit milloin tahansa tulla luokseni. Toivottavasti myös minä olen tervetullut majapaikkaasi, sillä luulen, että meillä on vielä paljon puhuttavaa.

Isabellan ilme suli ja hän naurahti.

– Isäsi Johannes tunnettiin näkyjen näkijänä mutta myös naistenmiehenä. Setäsi Raimond oli temppeleiherrain pelätyn ritari ja toinen setäsi Joscelin veljeskunnan varainhoitaja. Minusta tuntuu, että sinussa yhdistyy kaikki sukusi hyveet ja paheet. Sellainen mies voisi olla hyvä kuningas.

– Älä unohda tättiäni Elviraa. Hän on kristikunnan sitkein ihminen ja jos Jumala suo, jotakin samaa on myös minussa. Ihminen ei saavuta mitään ilman sitkeyttä, tavoittelipa hän Jerusalemin kuningaskunnan kruunua tai mielen tyyneyttä.

– Olkaamme siis sitkeitä ja kärsivällisiä, Isabella sanoi, kosketti käsivarttani ja poistui kammiostani.

3. LUKU

Conradin parrassa näkyi muutamia valkeita haivenia ja hänen silmiensä alla väijyivät tummat puolikuut. Purjehduskausi oli päätynyt ja vaikka Vapahtajan syntymän juhla lähestyi, Tyyroksessa ei ollut suuremmin aihetta juhlia. Salissa paloi vain muutama soihtu. Olimme kokoontuneet tammipöydän ääreen, jolle Conrad oli levitellyt rakkaita karttojaan. Meidän piti keksiä, kuinka olisimme päässeet irti Saladinin kuristusotteesta, Minun ja Vincentin lisäksi paikalla oli Conradin neuvonantaja Nicholas Petrus, sama mies, jonka olimme tavanneet jo saapuessamme.

– Tietysti meillä on vaihtoehtoja, mutta meidän pitää tarkasti punnita, mikä niistä voi tapahtua paremmin kuin toinen, Petrus sanoi.

Hänen äänensä oli käheä ja kaulan tummasta arvesta päättelin, että hänellä oli jotakin vikaa kurkussaan. Ehkä hän oli selvinnyt hirttämisestä tai joku oli joskus yrittänyt kuristaa hänet.

– Meidän on myös päätettävä, mitä tahdomme. Ihmisen pyrkimykset valuvat hukkaan, jos hän ei osaa ohjata tarmoaan oikeaan suuntaan, sanoin.

Conrad raapi partaansa ja pyyhkäisi kartalle leijuneet valkoiset hiutaleet lattialle.

– Minä tahdon pitää Tyyroksen ja luulen, etten tahdo sen enempää, koska Saladin väijyy meitä muurien ulkopuolella.

– Haluan muistuttaa sinua, ettei päämääriä voi rajoittaa sen tähden, että jokin este uhkaa niitä. Päämäärä on itsenäinen kokonaisuus ja jos jokin estää sen saavuttamisen, se on kokonaan toinen asia. Jos sekoitat nämä kaksi asiaa, et koskaan saavuta mitään, Petrus selitti.

Conrad katsoi minua ja levitteli käsiään.

– Kuulitko? Rakas opettajani Petrus puhuu aina viisaita, mutta en ymmärrä hänen puheistaan hittoakaan.

– Petrus tarkoitti sitä, että jos haluat vallata Jerusalemin, sinun pitää asettaa se tavoitteeksesi. Kokonaan toinen juttu on, kuinka siinä voit onnistua. Jos siis tavoitteesi on Jerusalemin valloitus, mietit erikseen, kuinka sen voit saavuttaa ja mitkä ovat tavoitteesi esteet. Mahdotonkin voi olla tavoite, toki siihen pyrkiminen ei ole järkevää, selvensin.

Conrad alkoi nauraa ja läimäytti Vincentiä hartioihin.

– Kuuletko, mitä nämä kaksi puhuvat? En yhtään ihmettele, että kuningas Guy hävisi Hattinin taistelun, jos hänelle annettiin yhtä hienoja neuvoja. Tyyros oli antautumassa, koska Saladin oli voittamaton. Minä en ajatellut sen enempää, päätin vain pitää kaupungin ja tässä sitä ollaan. Joskus on hyvä ajatella yksinkertaisesti, sillä lopulta kaikki on onnettaren ja kaiketi Jumalankin kädessä.

– Voisin laulaa onnen oikullisuudesta, mutta koska paikalla ei ole yhtään kaunista neitoa, se lie turhaa, Vincent sanoi.

Petrus tyytyi huokaisemaan ja kumartui kartan puoleen. Hän osoitteli sormellaan Tyyroksen muurien heikkoja kohtia, joihin kaipasi vahvistuksia. Samalla hän laski varastoja ja luetteli ulkomuistista kuinka paljon missäkin oli viljaa, kuivattua lihaa ja savustettuja kaloja. Conrad nyökkytteli ja murahteli silmät puoliummessa.

– Piiritys ei ole meille ongelma, sillä ruokavarat riittävät hyvin. Jos Saladin ei pysty sulkemaan satamaa, maaliskuussa saamme var-

masti jo tarvikkeita sekä vahvistuksia sotajoukkoihin, Petrus sanoi.

– Oletko varma, ettei Saladin murtaudu väkisin kaupunkiin talven aikana? kysyin.

– Varma en tietenkään voi olla, mutta epäilen sitä suuresti. Saladinin sotilaat kaipaavat lepoa ja olen jo nähnyt, että piiritysjoukko hupenee päivä päivältä. Lisäksi meillä on hyvät puolustuslaitteet, taitavat jalkajousimiehet sekä runsaasti kreikkalaista tulta, jota voimme hätätapauksessa kaataa muureilta piirittäjien niskaan. Syyria on täynnä kaupunkia, jotka on helpompi valloittaa kuin Tyyros, Petrus sanoi.

Conrad otti pöydäkulmalta viinipikarinsa ja siemaisi siitä pitkän kulauksen.

– Tyyroksen pitäminen ei ole ongelma. Se, mitä teemme keväällä, on. Jos Jerusalemin kuningaskunta halutaan vallata takaisin, tarvitaan miehiä, rahaa ja pystyvä kuningas. Tällä hetkellä meillä ei ole niistä mitään. Jos kuningaskuntaa ei vallata takaisin, Tyyros on kuin paise Saladinin selkänahassa. Ennemmin tai myöhemmin hän keksii keinon hankkiutua siitä eroon.

Petrus alkoi jälleen kerrata erilaisia vaihtoehtoja ja Conrad murahteli, nyökytteli ja puisteli päätään aina sen mukaan, kuinka vähän tai paljon asiat miellyttivät häntä. Vincent vaelsi salin toiseen päähän ja katosi varjoihin enkä minäkään jaksanut kuunnella Petruksen käheitä sanoja. Havahduin vasta, kun Conrad nyki tunikani hihaa ja kääntyi puoleeni.

– Onko näin? Etkö kuunnellut meitä? Tiedän kyllä, että Isabella kävi luonasi, mutta en arvannut, että hän kykenee noin helposti sekoittamaan temppeleiherran pään, Conrad naurahti.

– En suinkaan mieli Isabella vaan sitä, kuinka aiot järjestää joukkosi. Jumalan armosta Tyyroksen muurien sisällä on suurin osa Jerusalemin kuningaskunnan armeijasta. Halusitpa tai et, päätöksilläsi on suuri merkitys, sanoin.

– Tuota samaa hokevat kaikki. Ensin te mellastatte kuin siat pellossa ja kun kaikki menee pieleen, minun pitäisi auttaa teidät ylös kuralävestä. Kysyin sinulta, aikovatko temppeliherrat lunastaa suurmestari Ridefortin vapaaksi vai eivät? Vaikka hän on suuri pölkkypää, hänen ympärilleen hajalle lyöty veljeskuntasi kokoon-tuisi kuin mehiläiset hunajan ääreen.

– Temppeliherrain säännöt eivät salli vankien lunastamista, eikä suurmestari ole poikkeus.

– Sitä arvelinkin. Mutta kai valitsette joukostanne uuden suurmestarin, kun Ridefort on Saladinin vankina?

– Sekään ei onnistu, sillä temppeliherroilla ei voi olla kahta suurmestaria, sanoin.

Conrad haroi hiuksiaan ja pamautti kämmenellään pöytää.

– Onko nyt Jumala nähköön niin, että temppeliherrat ovat sääntöjä varten eikä säännöt temppeliherroja varten? Kai ta-juat itsekin, ettei toimintanne ainakaan edistä se, ettei teillä ole johtajaa?

– Tietysti kenttämarsalkka voi johtaa joukkoja taisteluun, kun-han suurmestari antaa siihen luvan.

– Sehän on käytännöllistä. Miksi en tullut ajatelleeksi tuota? Kun haluan apuanne hyökätäkseni piiritysjoukkojen kimppuun vaikkapa tänä yönä, lähetän viestinviejän Saladinin luokse ja pyy-dän häntä toimittamaan kirjeeni Ridefortille. Sitten odotamme vastausta ja heti kun saamme sen päivän tai kahden päästä, voimme ryhtyä toimeen, Conrad puuskahti ja paiskasi viini-pikarinsa lattialle.

Pikari kieri kolisten salin seinustalle. Markiisi olisi varmasti jatkanut sättimistään, ellei ovesta olisi astunut Tyyroksen arkki-piispa Josiaan prelaatti Adolfus posket punaisina. Hän oli velkaa temppeliherroille niin paljon, ettei summan suuruutta olisi usko-nut kukaan.

– Arvoisa markiisi, pyydän anteeksi keskeytystä. Satamaan saapui juuri laiva, joka Luojan armosta on talvista merta uhman purjehtinut Marseillesta Kyprokselle ja sieltä Tyyrokseen. Se toi mukanaan arkkipiispa Josiaan viestin, jonka varmasti haluatte kuulla.

Conrad rullasi karttansa kasaan ja ojensi sen Petrukselle. Olin kuullut, ettei hän luottanut juuri keneenkään ja siten oli kaiketi suuri kunnia, ettei hän ajanut meitä luotaan.

– Ihmettelen kovasti, lähettääkö arkkipiispa minulle sellaisiakin viestejä, joita et lue, koska olet päätellyt etten halua kuulla niitä?

Adolfus hämmentyi Conradin ilkeistä sanoista niin, että hän punastui entisestään. Hän kaivoi viittansa alta kirjeen ja ojensi sen Petrukselle. Tämä katseli hetken murrettua sinettiä ja taitteli viestintä auki. Hän luki kirjettä itsekseen, kunnes löysi jotakin ääneen lukemisen arvoista.

– Josiaan asia näyttää olevan tämä. *Arvoisa markiisi, Englannin kuningas Henrik II on rikas mutta kiivas mies. Hän päättää tänään yhtä ja huomenna toista. Luulisin, että hän lähtisi matkaan kohti Pyhää maata pikemmin, jos häntä saattamaan saapuisi arvostettu ritari, joka tuntee Jerusalemin kuningaskunnan ja on taistellut sen kamaralla koko ikänsä. Jos siis voit lähettää luokseni sellaisen miehen heti, lupaan Jumalan suojelevan häntä merimatalla. Kirjeen tuonut kapteeni on lupautunut seilaamaan välittömästi takaisin Marseilleen, jossa saattueeni odottaa. Tämä kapteeni on peloton ja taitava merenkävijä, jonka huomaan antaisin itsensä Kristuksen, jos Hän kaipaisi maan päällä saattajaa.*

Mitä pitemmälle Petrus kirjettä luki, sitä tiiviimmin Conrad tuijotti minua. Kun Petrus vaikeni, Conrad käveli luokseni ja tarttui käteeni kaksin käsin.

– Totisesti Jumalalla on oikkunsa. Olen aina luottanut onneeni ja kun sinä ratsastit ystäväsi kanssa piiritysjoukkojen läpi kau-

pungin portista sisään, aavistin, että kaikella on tarkoituksensa. Jerusalemin häviön jälkeen arkkipiispa Josias seilasi länteen anomaan apua paavilta, kuninkailta ja kaikilta herttuoilta, jolle Jumalan asia on tärkeämpi kuin omansa. Nyt hän selvästi kaipaa apuasi, sillä eikö hän kirjeessään kuvaile juuri sinun kaltaistasi miestä.

– Olen syntynyt ja kasvanut täällä, se on totta. En kuitenkaan ole koskaan purjehtinut kuin rannikkoa pitkin Jaffasta Tyyrokseen. Pitkä merimatka ei houkuttele minua, varsinkaan kun käsillä on talvimyrskyjen aika, epäröin.

– Etkö luota arkkipiispaan, joka on lähettänyt parhaan kapteeninsa noutamaan sinua? Hän antaisi itsensä Kristuksen kapteenin huomaan, et kai kuvittele olevasi Kristusta arvokkaampi?

Conradin syytös sekoitti ajatukseni mutta onneksi Vincent palasi pöydän ääreen. Hän ojensi Conradille tämän kovia kokeneen viinimaljan ja raapi kiharaa hiuspehkoaan.

– Kaikella kunnioituksella, mutta Kristus osasi kävellä vetten päällä, joten Hänen kannaltaan olisi se ja sama, vaikka Häntä kuljettava laiva uppoaisi. Arkkipiispan sanoissa voi olla kätkeytyä vaaroitus merimatkan vaarasta, Vincent huomautti.

– Yritättekö nyt kertoa minulle, että Jerusalemin kuningaskunta saa tuhoutua koska temppeliherrat pelkäävät meriveden pilaavan heidän hienot saappaansa? Conrad tivasi.

Ehdin ajatella lyhyessä ajassa monia asioita eikä niistä vähäisin ollut surkea hukkuminen meren aaltoihin. Samalla kuitenkin mieleeni palasi tätini Elviran kertomukset siitä, kuinka hänen isoisänsä oli Jumalan avulla selvinnyt haaksirikosta purjehdittuaan Normandiaan. Jos esi-isäni olisi pelännyt merta, en olisi koskaan edes syntynyt.

– Pelko on usein viisautta ja asioita pitää punnita järkevästi. Luotan kuitenkin arkkipiispa Josiaan sanaan ja lähdän matkaan.